

1.

Va somriure. Feia dos anys llargs que no somreia. Sa senyoria va somriure, l'ull esquerre tapat amb la mà i el dret encastat al telescopi. Era com retrobar un vell amic, perquè es tractava de la primera sessió nocturna que aquella tardor plujosa dedicava a escrutar el cel, aquell vespre miraculosament sense núvols. Feia un any que no observava la nebulosa d'Orió i sentia enyorança d'aquell nucli màgic format per quatre estrelles que segons monsieur Halley s'allunyaven vertiginosament les unes de les altres, com si s'odiessin. Com si al firmament existís l'odi. A don Rafel Massó i Pujades, regent civil de la Reial Audiència de Barcelona, se li reproduïa, com sempre que explorava el cel, un sentiment d'impotència, de petitesa, de temor al desconegut, perquè aquells estels, aquells núvols tènues que quedaven tan a l'abast a través de la ullera, eren absurdament llunyans, solitaris, silenciosos, inabastables i ignorats. Sense avís previ, li va venir el record de l'Elvira, pobrissona, i don Rafel va perdre el somriure. Sacsejà el cap per foragitar el record i va llançar un sospir cap a la fosca del jardí. Es va incorporar i buscà a la màniga un mocadoret d'encaix. Es va mocar delicadament. Sempre que sortia al jardí a contemplar el cel, acabava amb mocs. I això que portava perruca, tricorni i capa. Va observar a ull nu el conjunt d'Orió i el trobà més familiar que mai. Es va guardar el mocador a la màniga i així que s'ajupí per tornar a mirar la nebulosa estimada, va ofegar un renech perquè la imatge ja havia sortit del camp del telescopi. Amb la llengua a fora, va gastar un minut llarg per recuperar la nebulosa fugitiva. Donya Marianna li havia dit que es refredaria i, com sempre, tenia raó; però ell no havia volgut desapropiar l'avinentesa que aquella nit el cel de Barcelona lluïa destapat, mostrant impudicament totes les estrelles del seu inventari de tardor després d'una colla de dies de cel tapat, l'enemic declarat dels astrònoms. No és que don Rafel fos un astrònom. De jove, quan començava a omplir-se el cap amb el món oblicu, estrany i misteriós de les lleis, va saber mirar al seu voltant amb curiositat i va entrar en contacte amb físics de renom, com don Jacint Dalmases, que el van introduir al món de l'astronomia. Va passar-se moltes nits en blanc empaitant inútilment aquell sistema doble de la constel·lació de la Lira --que incòmoda, l'observació de la Lira, quasi sempre al zenit!--, o les persecucions enjogassades i canviants de Ganímedes, Io, Europa i Calisto --sembla que juguin a tallar el fil-- al voltant del gegant i mandrós Júpiter, la

seva eterna mainadera, que lluïa un ull misteriós al ventre, com un Polifem de l'espai. Don Rafel, també de jove, havia seguit amb interès les publicacions de monsieur Halley i durant una temporada explicava a les amistats que volia ser astrònom. Però la realitat acaba imposant-se: ja quasi era un advocat i no era qüestió de llançar alegrement tants d'anys dedicats als codis, els canons, les lleis i les sentències. Don Rafel es va graduar d'advocat, es casà i va perdre el costum de gastar les nits darrere el misteri callat dels estels. De tant en tant feia treure l'ullera al jardí i somiava, perquè era un descontent innat. Envejava la posició i la riquesa dels altres, la bellesa de les dames dels altres, la saviesa d'uns pocs, la prudència d'uns escassos individus i la felicitat de quasi ningú. Per això, la seva vida estava feta d'un anhel constant i del desfici del malcontent de cor, que el portaven a somiar sense ser poeta, a enamorar-se sense ser un don Joan, a escalar posicions sempre per damunt dels altres, pensant que allò era la felicitat. I com que era intel·ligent, sabia mantenir les posicions conquerides ni que fos a costa de l'odi i l'enveja dels altres. Tot plegat no era més que gestos desesperats a les palpentes per tal d'atrapar la felicitat. El mal és que no ho aconseguia. I en moments de reflexió sincera es reconeixia sempre a mig camí de tot. Com Júpiter. Don Rafel era com Júpiter: massa gran, massa ambiciós, massa voluminós per ser un planeta sòlid; massa petit, massa dèbil per esdevenir una estrella amb foc, energia i llum pròpia. Tanmateix, com Júpiter, tenia satèl·lits.

de *Senyoria* Ed. Proa Barcelona, 1991